

## Raadsplein besluitvormend

Datum 3 juli 2017

onderwerp	Reactie college op advies participatieraad aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg
portefeuillehouder	Nelleke Vedelaar
informant	Dijk, Erna van (2110)
medeopstellers	
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Reactie college op advies participatieraad aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg Bijlage: Advies participatieraad

## Voorgesteld besluit raad

### Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De reactie van het college op het advies van de participatieraad over de aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg.

**Informatienota voor de raad**

Datum 12 juni 2017

Onderwerp	Reactie college op advies participatieraad aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar

Informant G.R. van Dijk  
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OW  
Telefoon 038 498 2110  
Email GR.van.Dijk@zwolle.nl  
Bijlagen Advies participatieraad

**Wij stellen u voor kennis te nemen van:**

De reactie van het college op het advies van de participatieraad over de aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg

Datum 12 juni 2017

[Toelichting op het voorstel](#)

### Inleiding

Bij de behandeling van de beslisnota “aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg” op 13 maart in de raad, heeft het college de participatieraad gevraagd alsnog een advies uit te brengen op de voorgestelde maatregelen en dit advies een rol te laten spelen bij de uitvoering van de nota en de besteding van de middelen. Hierbij willen wij als college een reactie geven op de in dit advies gemaakte opmerkingen. Het volledige advies van de participatieraad is als bijlage toegevoegd.

### Kernboodschap

De participatieraad heeft op een aantal onderdelen van de nota “aanvullende maatregelen mantelzorgondersteuning” advies uitgebracht. Wij zijn blij met dit advies en willen met dit schrijven reageren op de gemaakte opmerkingen. In een gesprek met leden van de participatieraad en de mantelzorgadviesraad dat op 20 april heeft plaatsgevonden, is onze reactie voorgesproken met leden van de mantelzorgadviesraad en participatieraad. Hieronder worden de opmerkingen en adviezen van de participatieraad kort samengevat met daaronder de reactie.

*De participatieraad begint met het maken van een paar algemene opmerkingen over de specifieke maatregelen. Men vraagt zich af hoe de keuze is gemaakt voor deze maatregelen en of de maatregelen werkelijk bijdragen aan het ontlasten van mantelzorgers. Ook is de indruk ontstaan dat veel geld wordt ingezet voor het doen van onderzoek.*

Of mantelzorgers werkelijk ontlast worden is op voorhand lastig te zeggen. De maatregelen zijn gekozen op basis van verschillende gesprekken met mantelzorgers, steunpunt mantelzorg, sociaal wijkteam, mantelzorgadviesraad en GGZ en ouderenzorginstellingen. Om te monitoren of mantelzorgers zich ontlast en ondersteund voelen is uitvoering van de mantelzorgmonitor de komende jaren essentieel. Op het moment dat de beslisnota geschreven is, waren er geen andere mogelijke maatregelen bij ons in beeld. Er hoefde dan ook geen keuze gemaakt te worden.

Het beeld dat de participatieraad heeft gekregen op basis van de beslisnota als zou een groot deel van de beschikbare middelen, te weten € 190.000 ingezet worden voor onderzoek, klopt niet met onze bedoelingen. Een aantal maatregelen is nieuw en daarmee is nog onvoldoende bekend welk effect deze zullen hebben op de ondersteuning van mantelzorgers. De effecten worden gevolgd met de monitor maar ook door middel van gesprekken met mantelzorgadviesraad, sociaal wijkteam en het steunpunt. De beschikbare middelen worden ingezet voor uitvoering van de maatregelen.

*De participatieraad adviseert ons te kijken naar het aanbieden van respijtzorg, in de vorm van maatwerk.*

Dit advies sluit aan bij wat het college voor ogen heeft en wij willen dan ook graag in gesprek met de Mantelzorgadviesraad om een (nog) beter beeld te krijgen van de behoefte aan respijtzorg bij mantelzorgers.

Dat er in de nota vooral aandacht is voor bekende groepen mantelzorgers klopt deels maar dat heeft te maken met het feit dat uit onderzoek is gebleken dat juist mantelzorgers van mensen met dementie en/of psychiatrische problematiek het meeste risico op overbelasting lopen. Voor mantelzorgers van mensen met niet aangeboren hersenletsel kent 't Zand een aanbod in de Oude Mars. Enige jaren geleden is daar onder andere een mantelzorgcafé gestart waar het steunpunt en 't Zand gezamenlijk invulling aan hebben gegeven. Ook voor Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond is specifieke

Datum 12 juni 2017

kennis aanwezig binnen het steunpunt Mantelzorg. Daar wordt actief, met bijvoorbeeld een interventie als de Bruggenbouwers specifiek gezocht naar een beter bereik onder Zwollenaren met een niet-Westerse achtergrond.

*De participatieraad adviseert het college aan te geven hoe de nu genomen maatregelen bijdragen aan het voorkomen van overbelasting.*

Het is moeilijk om percentages aan te geven in hoeverre minder mantelzorgers zwaar tot overbelast zijn als gevolg van de ondersteuningsmaatregelen omdat verschillende factoren bepalend kunnen zijn voor het risico op overbelasting. Door een combinatie te maken van individuele vormen van ondersteuning (steunpunt Mantelzorg) en collectieve voorzieningen hopen wij dit effect wél te bereiken. De mantelzorgmonitor die zeker nog 2 keer, in 2018 en 2020 wordt uitgevoerd moet duidelijk maken of dit het geval is.

*Hoewel de participatieraad OZO verbindzorg een positieve stap vooruit vindt omdat het de lijnen korter maakt is men er niet van overtuigd dat de relatie tussen formele en informele zorg hierdoor verbeterd en of OZO ook werkt bij andere groepen dan bij ouderen.*

Bij de start van OZO heeft bijna 80 % van de huisartsen in Zwolle aangegeven gebruik te willen maken van OZO verbindzorg. Dat percentage ligt binnen bereik op dit moment. Dergelijke nieuwe werkwijzen hebben echter een implementatietijd nodig. De projectleider van OZO heeft dan ook regelmatig per stadsdeel evaluatiegesprekken met betrokken organisaties. Daarnaast worden Progez en gemeenten regelmatig op de hoogte gehouden van de stand van zaken rond OZO. Tot nu toe hebben wij geen reden aan te nemen dat OZO niet bijdraagt aan de ondersteuning van de mantelzorg en de beoogde betere samenwerking tussen formele en informele zorg. Uit een onderzoek van Hogeschool Windesheim en ervaringen in gemeenten waar langer met OZO gewerkt wordt, blijkt dit ook. Door het verbeteren van de communicatie middels OZO ontstaan er kortere lijnen tussen informele en formele zorg en is de formele zorg beter bereikbaar voor de mantelzorg.

Volgens ons wordt er bijvoorbeeld door medewerkers van het Sociale Wijkteam aandacht geschonken aan de triade mantelzorg, zorgvrager en zorgverlener. Het kan natuurlijk altijd beter. Steeds meer zorgorganisaties zien het belang van een vitale mantelzorg/sociaal netwerk en diens kennis waar het gaat om het genezingsproces van de cliënt en het voorkomen van terugval. Echter er is tijd voor nodig om dit ook bij elke individuele medewerker van organisaties terug te laten komen in zijn handelen en om uit te gaan van de mantelzorg. Een organisatie als de mantelzorgadviesraad speelt in deze bewustwording een belangrijke rol.

*De participatieraad betwijfeld of subsidie ingezet moet worden voor het schoonmaken van ruimtes in het Hospice.*

De aanleiding om met het Hospice in gesprek te gaan over een gemeentelijke subsidie is geweest dat er een gat in de begroting is ontstaan door het stopzetten van HHT per 1 juli 2017. Dit kan niet zonder meer gerepareerd worden uit het maatwerkbudget huishoudelijke ondersteuning.

De palliatieve, terminale zorg die in het hospice wordt geboden, richt zich niet alleen op de gast, maar nadrukkelijk ook op de naasten. Opvang van de gast in het hospice betekent veelal altijd ontlasting van de mantelzorg. Regelzaken en persoonlijke verzorging van de gast kunnen worden overgenomen van de naasten. Dit overwegende, is besloten het Hospice jaarlijks een subsidie van maximaal € 20.000,- toe te kennen. Dit geld wordt ingezet voor kosten die gemaakt worden voor vinden, binden en scholen van vrijwilligers en voor de 3 (vrijwillige) coördinator-ondersteuners die hiervoor een vrijwilligersvergoeding ontvangen. Door hun inzet is het ingeval van een crisis in de thuissituatie altijd (365 dagen per jaar) mogelijk dat de mantelzorgers een beroep kunnen doen op Hospice Zwolle om de

Datum 12 juni 2017

zorg voor het betreffende familielid / de naaste over te nemen, zodat de mantelzorgers tot rust kan komen en hopelijk weer kan genieten van het samenzijn met de hulpbehoevende gast. Daarnaast wordt een deel van het subsidie ook ingezet voor het schoonhouden van het Hospice.

*De participatieraad adviseert de aandacht ,met name te richten op jonge mantelzorgers van zieke ouders of ouders met beperkingen en niet op de doelgroep broertjes en zusjes van een zorgvrager.* Voor wat betreft de jonge mantelzorgers, kennen we al een aanbod voor jongeren van 12 tot 18 jaar maar was er nog nauwelijks aanbod voor jonge kinderen die in het gezin waar zij opgroeien te maken hebben met ziekte. Bij het bereiken van deze kinderen moet goed nagedacht worden over de wijze van benaderen en het aanbod aan activiteiten. Wij vinden het belangrijk dat kinderen de mogelijkheid wordt geboden hun verhaal kwijt te kunnen in een omgeving waar dit verhaal herkend en erkend wordt. Het liefst in een ontspannen sfeer die past bij hun leeftijd. Wij zouden graag van de participatieraad willen horen waarom zij adviseren de aandacht met name te richten op jonge mantelzorgers met een zieke ouder of ouders.

*De participatieraad adviseert om de initiatiefnemers van de verschillende ontmoetingsplekken/lotgenotengroepen met elkaar in contact te brengen en het beschikbare bedrag voor nieuwe initiatieven te verhogen als ook het al bestaande Alzheimer en Parkinsoncafé uit dit budget vergoed moeten worden.*

Het is niet de bedoeling dat bestaande initiatieven als Alzheimer- en Parkinsoncafé uit het “nieuwe” budget gefinancierd gaan worden. Deze worden uit het basisbudget voor mantelzorgondersteuning gefinancierd. Door Zwolle Doet verantwoordelijk te maken voor de nieuwe initiatieven voor mantelzorgers is het mantelzorgers helder waar zij terecht kunnen en kan Zwolle Doet de afweging maken (samen met de Mantelzorgadviesraad) of het nieuwe initiatief een aanvulling is op bestaande initiatieven en of er in Zwolle behoefte is aan een dergelijk initiatief. Uw advies over het bij elkaar brengen van de verschillende initiatiefnemers voor ontmoeting en het van elkaar leren bespreken wij met Zwolle Doet.

*De participatieraad wil graag betrokken worden bij de verkenning naar nachtzorg voor mensen met dementie en adviseert om een pilot te starten met 10 inwoners van Zwolle.*

Nachtzorg voor mensen met dementie is een heel nieuwe vorm van respijtzorg. Op dit moment wordt zorgvuldig gekeken naar de omvang van de doelgroep, het doel van de nachtzorg en de criteria waaraan deze moet voldoen. Inmiddels maakt de participatieraad deel uit van de werkgroep die de verkenning uitvoert. Gelijktijdig wordt gezocht worden naar een goede organisatievorm en een monitor om het effect van deze interventie te meten. Wij verwachten dit najaar met de uitvoering te beginnen. Dat zal in eerste instantie met een kleine groep zijn.

*De participatieraad geeft aan dat er onder mantelzorgers grote onduidelijkheid is wanneer en bij wie zij en ook de zorgvrager zelf buiten kantooruren telefonisch terecht kunnen in geval van stressvolle situaties en hulp/ondersteuning.*

Wij erkennen dat mantelzorgers behoefte hebben aan een 24 uren bereikbaarheid van een telefoonnummer waar cliënten en ook mantelzorgers gebruik van kunnen maken. Door meer inzicht in de vraag en gesprekken met GGZ instellingen en Mantelzorgadviesraad is afgesproken dat het steunpunt Mantelzorg overlegt met Sensor. Sensor is 24 uur per dag telefonisch bereikbaar. Met hen wordt besproken in hoeverre zij aan de behoefte kunnen voldoen en wat de medewerkers van Sensor nodig hebben aan kennisoverdracht, contactpersonen etc van de GGZ instellingen. Daarnaast geven

Datum 12 juni 2017

de GGZ instellingen aan in principe 24 uur per dag bereikbaar te zijn voor de zorgvrager die bij hen in behandeling is en in veel gevallen ook voor de betrokken mantelzorger.

*De participatieraad adviseert om voor de groep mantelzorgers met matige/slechte gezondheid met concrete voorstellen te komen die hen kunnen ontlasten.*

Om met concrete voorstellen te kunnen komen hebben wij behoefte aan een beter beeld van deze groep en welke ondersteuning hen kan helpen? Is die ondersteuning al voorhanden of moeten er nieuwe vormen ontwikkeld worden? Wij vragen de mantelzorgadviesraad/participatieraad hierover met ons mee te denken.

*De participatieraad adviseert het college om een brief op naam te versturen aan alle Zwollenaren voor het aanvragen van de mantelzorgwaardering 2017 en in die brief ook aandacht te besteden aan het Sociale Wijkteam. Daarnaast wordt gevraagd of de waardering uitgereikt zou kunnen worden in de vorm van een (betaal)pasje.*

Het verzenden van een brief aan alle adressen in Zwolle heeft vorig jaar geleid tot enige verwarring. De brief is niet op alle adressen bezorgd. Dit is voor ons ook een ervaring geweest die wij van tevoren niet hadden ingeschat. Overigens zijn mantelzorgers ook op andere manieren geïnformeerd over het aanvragen van een individuele mantelzorgwaardering. De actie heeft er toch toe geleid dat het aantal aanvragen is verdubbeld ten opzichte van het jaar ervoor. Namelijk ruim 2.300. Voor dit jaar wordt opnieuw gekeken wat de beste manier is om mantelzorgers te bereiken. Het aanbod van de participatieraad om mee te denken over een goede brief aan alle inwoners van Zwolle op naam nemen wij graag aan. Met de secretaris zal worden overlegd over de meest handige manier om dit te doen. Uw opmerking om in deze brief direct aandacht te besteden aan uitleg over het sociaal wijkteam nemen wij in beraad. In de praktijk blijkt dat teveel informatie ook verwarrend kan werken. Bovendien wordt er al veel aandacht besteed aan communicatie over en rond het sociaal wijkteam. Er is in het verleden overwogen om in Zwolle een soort mantelzorgpasje in te voeren. Uit informatie van andere gemeenten blijkt echter dat dit nogal wat organisatie vraagt en een groot deel van de beschikbare middelen voor mantelzorgondersteuning gaat zitten in de uitvoering hiervan en het (relatie)beheer. Dat is niet waar wij voor kiezen op dit moment. Ook wonen veel mantelzorgers niet in Zwolle en zouden zij dus niet of nauwelijks gebruik kunnen maken van de voordelen.

### **Slotopmerking**

Wij vinden het belangrijk dat mantelzorgers goed ondersteund worden om overbelasting te voorkomen. Wij zijn dan ook blij met het aanbod van de participatieraad om mee te blijven denken over effectieve maatregelen ter ondersteuning van mantelzorgers. Wij willen graag van hen willen weten op welke momenten of over welke onderwerpen de mantelzorgadviesraad onze gesprekspartner is en op welke momenten de participatieraad betrokken wil worden.

### **Consequenties**

### **Communicatie**

### **Vervolg**



Datum 12 juni 2017

**Openbaarheid**

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum

12 juni 2017





Jaargang

Kenmerk 36136

Onderwerp Reactie college op advies participatieraad aanvullende  
ondersteuningsmaatregelen mantelzorg

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 12-06-2017

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 3 juli 2017,

de voorzitter,

de griffier,